

GUIA BÀSICA PER A UN ÚS DEL LLENGUATGE NO SEXISTA

CÁTEDRA EXTRAORDINARIA
**VALORES DEMOCRÁTICOS
Y GÉNERO**

UNIVERSIDAD
COMPLUTENSE
MADRID

Instituto de los
MUJERES

*Assolir la igualtat real i efectiva
entre dones i hòmens passa per la
necessitat de fer un ús inclusiu i
no sexista del llenguatge.*

Autoria

Càtedra Extraordinaria de Valores Democràtics i Género

Redacció del contingut

María López Vázquez

Marta Reig González

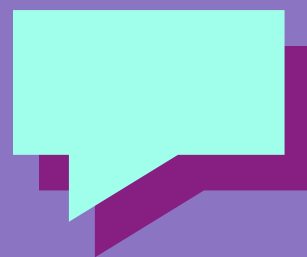
Revisió del contingut

Isabel Tajahuerce Ángel

Revisió lingüística

Víctor de Furundarena Reig

Diciembre 2022

ÍNDEX

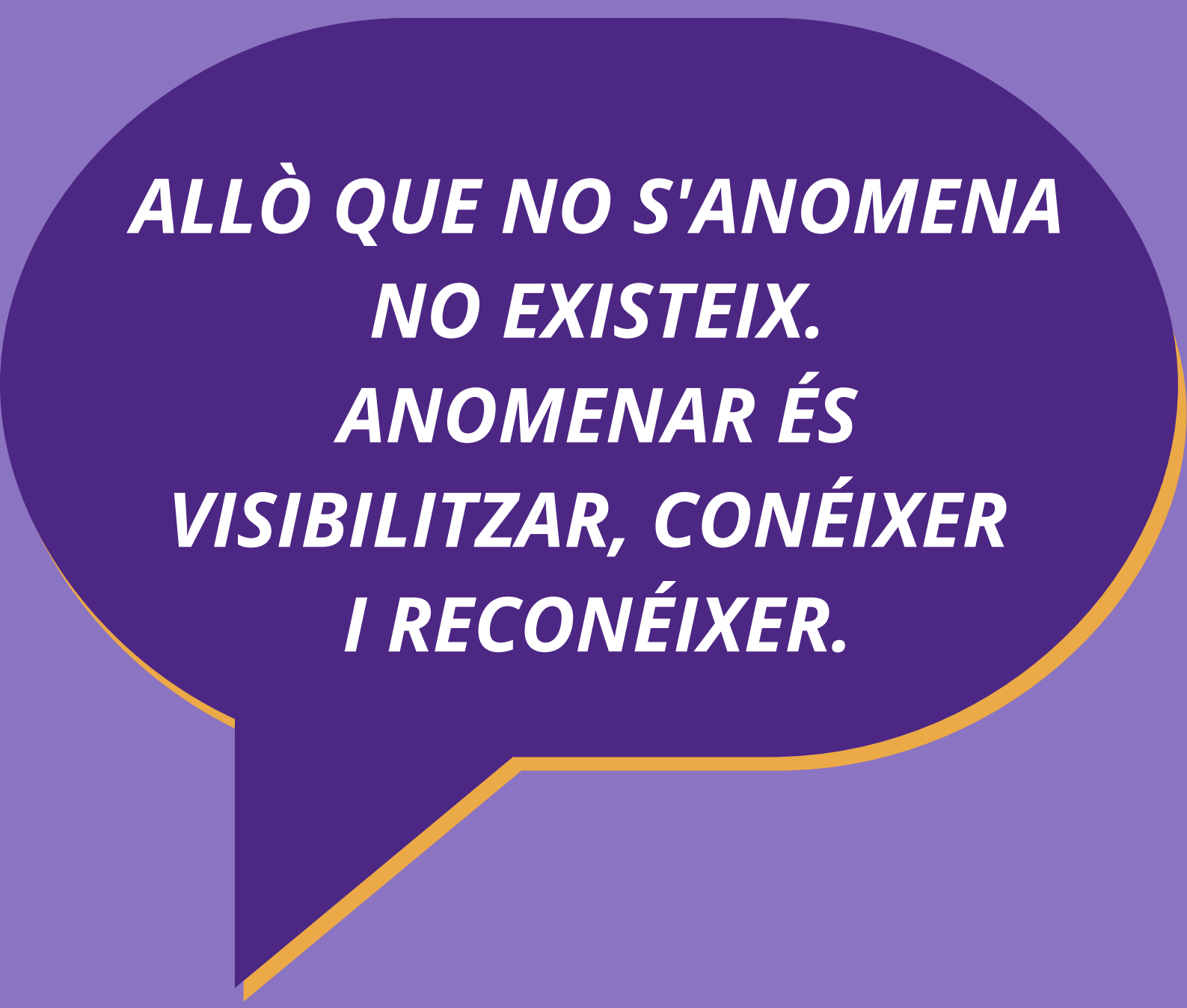
- Què és el llenguatge sexista?
- Per què usar un llenguatge no sexista?
- Com usar un llenguatge no sexista?
- Persones no binàries
- Per a reflexionar

CÁTEDRA EXTRAORDINARIA
**VALORES DEMOCRÁTICOS
Y GÉNERO**

UNIVERSIDAD
COMPLUTENSE
MADRID

Instituto de los
MUJERES

***ALLÒ QUE NO S'ANOMENA
NO EXISTEIX.
ANOMENAR ÉS
VISIBILITZAR, CONÉIXER
I RECONÉIXER.***

Assolir la igualtat real i efectiva entre dones i hòmens passa per la necessitat de fer un ús inclusiu i no sexista del llenguatge.

Les llengües no són sexistes, però l'ús que en fem sí que pot ser-ho. La idea que el masculí "genèric" engloba tots dos sexes no deixa de ser una construcció androcèntrica que invisibilitza la meitat de la població mundial: les dones.

El llenguatge influeix en la construcció de la identitat personal i de la conducta social. És, per tant, una eina de transformació social imprescindible per a construir una cultura d'igualtat. Conscients d'això, hem elaborat les recomanacions següents, que són bàsiques per a promoure un ús no sexista del llenguatge, tant dins l'àmbit de l'administració com fora.

QUÈ ÉS EL LLENGUATGE SEXISTA?

La llengua és el sistema de signes orals i escrits que permeten la comunicació entre les persones d'una mateixa comunitat lingüística. L'idioma pròpiament dit.

El llenguatge és la capacitat de les persones per a utilitzar signes orals i escrits, sons i gestos que posseeixen un significat que els hem atribuït. Ens permet conceptualitzar, comunicar i relacionar-nos. És la manera que tenim de fer servir l'idioma.

*El llenguatge com
a vehicle de transmissió de
pensament ha de reflectir,
de la manera més
concreta que siga possible,
la realitat.*

PER QUÈ UTILITZAR UN LLENGUATGE NO SEXISTA?

El llenguatge com a vehicle de transmissió de pensament ha de reflectir, de la manera més concreta que siga possible, la realitat, i aqueixa és una de les competències clau que la legislació d'igualtat exigeix.

L'article 14 de la Constitució Espanyola proclama el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó de sexe i l'article 9.2 consagra l'obligació dels poders públics de promoure les condicions perquè la igualtat siga real i efectiva.

La Llei Orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva entre dones i hòmens, en l'art. 14 estableix que, entre d'altres, seran criteris generals d'actuació dels poders públics: "la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i fomentar-lo en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques".

Més enllà de l'exigència normativa vigent, és fonamental fer un ús del llenguatge no sexista, perquè no anomenar la realitat també en femení impedeix que s'adquirisquen certs models d'aprenentatge, limitant així el procés de socialització en igualtat, la configuració de la personalitat i l'elecció d'un futur professional, creatiu, participatiu i públic de les xiquetes i de les adolescents.

Per tant, és competència i responsabilitat de les administracions la presa de les mesures oportunes per tal que l'ús del llenguatge no siga discriminatori ni sexista, sent conscients que el nostre llenguatge haurà de ser vehicle de consciència social i d'igualtat.

COM UTILITZAR UN LLENGUATGE NO SEXISTA?

La llengua, com a eina rica en recursos, ens permet escollir entre infinitat de formes i possibilitats a l'hora d'expressar-nos, per això és recomanable:

- Evitar-ne un discurs que ignore les dones i les seues experiències. Anomenar-les allà on apareguen, per tal de no contribuir a la seua invisibilització.
- Fer referència a “les dones” i no a “la dona” ja que no hi ha un sol model de dona.
- No utilitzar el masculí en un sentit genèric per a referir-se a grups mixtos i menys encara per a fer referència a grups de dones.
- Si es parla d'un context en què hi ha més dones que hòmens, cal utilitzar la lògica i anteposar el femení inclusiu.
- Utilitzar el femení en càrrecs, professions, ocupacions, títols i rangs quan parlem de dones. Per exemple: “agranadora”, “metgessa”, “soldadora”, “enginyera”, “jardinera”, “empresària”, etc.
- Procurar utilitzar termes inclusius com ara “ciudadania”, “població”, “humanitat” o utilitzar el femení anteposant “persona” o “persones” quan siga possible, per exemple: “les persones treballadores”. Quan no siga possible, utilitzarem desdoblaments.

- Utilitzar “qui”, “els que”, “persona”, “persones” en lloc dels determinants “el”, “els”, “aquell”, “aquells”, “tots”. Per exemple: “qui vulga venir en cotxe que m’avise” / “la persona que vulga venir en cotxe que m’avise”, i no “el que vulga vindre en cotxe que m’avise / els que vulguen venir en cotxe que m’avisen”. “Les persones que vulguen venir en cotxe que m’avisen”, en comptes d’“Els que vulguen venir en cotxe que m’avisen” / “Aquells que vulguen venir en cotxe que m’avisen” / “Tots els que vulguen venir en cotxe que m’avisen”.
- Emprar “Algú”, “algunes persones”, “un grup de”, “multitud de” en lloc dels pronoms indefinits “un”, “tots”, “alguns”, “varis”, “molts”. Per exemple: “quan algú es planteja com fer-ho ho fa”, en lloc de “quan u es planteja com fer-ho ho fa”. “Algunes persones no valoren la importància del transport públic”, en lloc d’“alguns no valoren la importància del transport públic” o “un grup de professionals”, en lloc de “varis professionals”.
- Utilitzar els determinants invariables “cada” o “qualsevol”. Per exemple: “qualsevol persona que visca ací et pot dir on està la farmàcia” o “cadascuna de les persones que viuen ací et poden dir on està la farmàcia”, en lloc de “tots els que viuen ací et poden dir on està la farmàcia”.
- Utilitzar la segona persona del singular (“tu” o “vosté”). Per exemple: “si decideixes venir, necessites reservar” o “si decideix venir, necessita reservar”, en lloc d’“els que decidisquen venir, necessiten reservar”.

- Sempre que no modifiqui el significat de l'oració:

- o "Suprimir l'article "els". Per exemple: "especialistes recomanen l'ús de crema solar", en lloc d'"els especialistes recomanen l'ús de crema solar".
- o Emprar la forma impersonal. Per exemple: "es pot cancel·lar la cita", en lloc d'"els sol·licitants poden cancel·lar la cita".
- o "Ometre el subjecte. Per exemple: "hi haurà un debat al final del programa", en lloc d'"els convidats mantindran un debat al final del programa".

- "Emprar l'infinitiu o el gerundi del verb. Per exemple: "és necessari lliurar la documentació", en lloc d'"és necessari que els interessats lliuren la documentació" i "pagant mitjançant aquesta app aconseguiran un descompte en les entrades", en lloc d'"els que paguen mitjançant aquesta app aconseguiran un descompte en les entrades".

- "Quan siga necessari utilitzar el desdoblament dels articles, per exemple: "els i les empleades", "les i els empleats" (la concordança s'estableix amb el determinant o el substantiu més pròxim); el desdoblament parcial, per exemple: "estimades / estimats col·legues" o "les treballadores i treballadors"; i el desdoblament total, per exemple: "la directora / el director" o "estimades companyes / estimats companys".

- Utilitzar els recursos i mecanismes anteriors en documents interns, externs i en línia (avisos, comunicacions, contractes), publicacions en paper i en línia (manuals, llibres, butlletins) i intervencions orals.

- Ser conscients del valor i de la capacitat transformadora del llenguatge.

***Hem de ser conscients del
valor i de la capacitat
transformadora del
llenguatge.***

PERSONES NO BINÀRIES

Per a referir-se a persones no binàries es pot utilitzar:

- Llenguatge no binari indirecte. Evitar les formes que evidencien el gènere masculí o femení i, en el seu lloc, modificar la frase de manera que s'utilitzen fórmules neutres o canvis gramaticals. Per exemple: "T'has preparat?", en lloc de "Estàs preparat/ada?".

- Llenguatge no binari directe. Utilitzar: Utilitzar el femení anteposant la paraula "persona" o "persones" o preguntar directament amb quins pronoms s'identifica. Referir-se a les persones pels noms que elles mateixes elegeixen és bàsic per a respectar la dignitat humana.

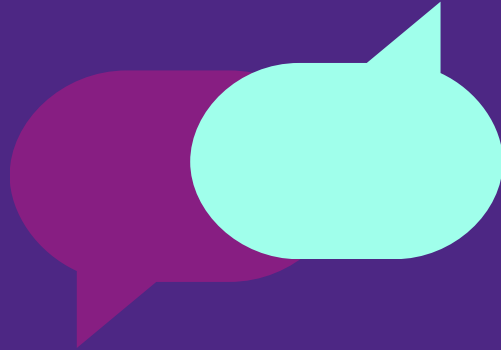
PER A REFLEXIONAR

El terme “home” com a genèric no inclou les dones. Cal utilitzar: “humanitat”, “ésser humà” o “persona”.

El terme “ciudadà” com a genèric no inclou les ciutadanes: És preferible fer servir “ciudadania”.

En la nostra llengua existeixen certs buits lèxics. Per exemple:

- La paraula gènia no existeix malgrat que siga gramaticalment correcta.
- “Primera dama” es refereix a l'esposa del president, però no hi ha una paraula que faci referència al marit de la presidenta.

*Canviar el llenguatge
canvia la nostra manera
de ser i d'estar al món.*

***La paraula “gènies” no existeix,
tot i que és gramaticalment
correcta.***

***ALLÒ QUE NO
S'ANOMENA NO
EXISTEIX.
ANOMENAR ÉS
VISIBILITZAR, CONÉIXER
I RECONÉIXER.***

CÁTEDRA EXTRAORDINARIA
VALORES DEMOCRÁTICOS
Y GÉNERO

UNIVERSIDAD
COMPLUTENSE
MADRID

Instituto de los
MUJERES